

ข่าวสารสำหรับประชาชน

เรื่องโรคติดต่อทั่วไปและภัยสุขภาพ

สำนักโรคติดต่อทั่วไป

กรมควบคุมโรค

กระทรวงสาธารณสุข

โทร 0 2590 3183

ฉบับที่ ๑๖/๕๕ (วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕)

จากประเด็นข่าวใน นสพ.คมชัดลึก วันที่ ๒๘ ก.ค. ๒๕๕๕ (หน้า ๗)

เรื่อง อธิบดีกรมควบคุมโรค นพ.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์ ฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ฟรี ๗ กลุ่มเสี่ยง

ดร.นพ.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์ อธิบดีกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยว่า ในแต่ละปีประเทศไทยมีผู้ป่วยไขหวัดใหญ่ ๗-๘ แสนราย อัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคไขหวัดใหญ่ที่มีภาวะแทรกซ้อนอยู่ที่ ๒.๕% ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาลปีละ ๙๑๓-๒,๔๕๓ ล้านบาท สำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยงในทุกสิทธิการรักษาที่จะได้สิทธิในการฉีดวัคซีนฟรี ได้แก่ ๑.ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๒.ผู้สูงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป ๓.ผู้มีน้ำหนักตัวมากกว่า ๑๐๐ กิโลกรัม ๔.ผู้พิการทางสมองช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ๕.เด็กอายุ ๖ เดือน-๒ ปี ๖.หญิงตั้งครรภ์อายุครรภ์ ๗ เดือนขึ้นไป และ ๗.บุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดสัตว์ปีก จำนวน ๓.๕๕ ล้านคน ซึ่งได้ขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑ ล้านคน

ดังนั้นข่าวสารสำหรับประชาชน เรื่องโรคติดต่อทั่วไปและภัยสุขภาพประจำสัปดาห์นี้จะเน้นย้ำ วัคซีนป้องกันไขหวัดใหญ่ รายละเอียดดังนี้

วัคซีนไขหวัดใหญ่

วัคซีนประกอบด้วยไวรัสInfluenza A สองสายพันธุ์ คือ H๓N๒ และ H๑N๑ และไวรัสInfluenza B หนึ่งสายพันธุ์สายพันธุ์ที่ใส่ในวัคซีนมีการเปลี่ยนแปลงทุกปี ตามที่คาดการณ์ว่าสายพันธุ์ใดจะระบาดในปีนั้น ซึ่งองค์การอนามัยโลก เป็นผู้ประกาศ โดยประเมินจากไวรัสที่แยกได้จากผู้ป่วยในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกในปีที่ผ่านมา

วัคซีนไขหวัดใหญ่มีทั้งชนิดวัคซีนเชื้อตาย และวัคซีนเชื้อเป็นอ่อนฤทธิ์ ทั้งสองชนิดเลี้ยงในไข่ไก่ฟัก แต่ปัจจุบันที่มีขายในประเทศไทยมีเพียงวัคซีนเชื้อตาย

วัคซีนเชื้อตาย ให้ได้ทุกวัยตั้งแต่อายุ ๖ เดือนเป็นต้นไป รวมทั้งคนในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนหากติดเชื้อ ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์และผู้ที่ต้องดูแลคนกลุ่มเสี่ยง

วัคซีนเชื้อเป็นอ่อนฤทธิ์ ได้จากการเลี้ยงไวรัสที่ก่อโรครวมกับไวรัสอ่อนฤทธิ์ที่เจริญได้ดีที่อุณหภูมิ ๒๕ องศาเซลเซียส เกิดการแลกเปลี่ยนยีน ได้ไวรัสอ่อนฤทธิ์ที่มีโปรตีน H และ N เหมือนไวรัสที่ก่อโรค เป็นรูปยาน้ำขนาดบรรจุ ๐.๒ มล.(๑โดส) ในหลอดสำหรับพ่นจมูกที่มีตัวควบคุมปริมาณยาให้พ่นได้ทีละ ๐.๑ มล.ผู้ที่รับวัคซีนเชื้อเป็นได้คือผู้ที่อายุ ๒ ถึง ๔๙ ปีที่มีสุขภาพแข็งแรงและไม่อยู่ในระหว่างการตั้งครรภ์ ผู้ที่ดูแลคนในกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งคนที่ทำงานในหอบริบาลพิเศษสำหรับทารกแรกเกิด หอผู้ป่วยโรคมะเร็ง หอผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ก็รับวัคซีนเชื้อเป็นได้

ประสิทธิภาพ

ภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อตามธรรมชาติ หรือโดยการรับวัคซีนทั้งสองชนิดจะอยู่ได้ไม่เกิน ๑ ปี และสายพันธุ์ที่ระบาดแต่ละปีก็แตกต่างกันไป จึงต้องรับวัคซีนทุกปี ปีละ ๑ ครั้งในช่วงก่อนเข้าฤดูระบาด ภายหลังจากรับวัคซีน ๒-๓ สัปดาห์ จะเริ่มมีภูมิคุ้มกัน (แอนติบอดี) สูงพอที่จะป้องกันโรคได้ ซึ่งจะมีระดับสูงสุดในระยะ ๒-๔ เดือนและป้องกันโรคได้

นานเพียง ๖-๑๒ เดือนหลังรับวัคซีน การทดสอบประสิทธิภาพของวัคซีนในเด็กอายุ ๕-๖ ปีที่มีสุขภาพดี วัคซีนชนิดพ่น
จุ่มป้องกันโรคได้ประมาณ ๘๗% และ วัคซีนเชื้อตายป้องกันโรคได้ ๗๐-๙๐%

ในแต่ละปีเชื้อไวรัสก่อโรค อาจมีความแตกต่างกับไวรัสที่ใช้ทำวัคซีนบ้าง ดังนั้นประสิทธิภาพในการป้องกันโรค
อาจจะไม่สูงมากนัก ผู้ที่ได้รับวัคซีนแล้ว ก็ยังมีโอกาสเกิดโรคได้ แต่อาการจะไม่รุนแรง เพราะภูมิคุ้มกันจากการรับวัคซีน
ยังป้องกันได้บ้าง การศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนใช้หวัดใหญ่ชนิดเชื้อตายในกลุ่มผู้สูงอายุไทยในเขตเมืองเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐
พบว่า มีผู้ติดเชื้อร้อยละ ๘.๙ ในกลุ่มผู้ที่รับวัคซีน ส่วนกลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับวัคซีนมีผู้ติดเชื้อร้อยละ ๑๖.๙

ผลข้างเคียง

วัคซีนทั้งสองชนิดมีผลข้างเคียงน้อย สำหรับผู้ที่รับวัคซีนเชื้อตาย ผลข้างเคียงที่พบบ่อย (มากกว่าร้อยละ ๑๐)
คือ อาการปวดบวมแดงบริเวณที่ฉีดประมาณ ๑ ถึง ๒ วัน อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี
มีอาการง่วงนอน เบื่ออาหาร วัคซีนเชื้อตายที่มีสารเสริมฤทธิ์ พบผลข้างเคียงมากกว่าชนิดที่ไม่มีสารเสริมฤทธิ์

ผลข้างเคียงที่พบบ่อย (มากกว่าร้อยละ ๑๐) สำหรับผู้ที่รับวัคซีนเชื้อเป็น ได้แก่ คัดจมูก น้ำมูกไหล พบได้ทุก
ช่วงอายุ ส่วนอาการไข้สูง พบในกลุ่มเด็กอายุ ๒-๖ ปี อาการเจ็บคอพบในผู้ใหญ่

ข้อห้ามใช้

๑. วัคซีนใช้หวัดใหญ่ที่มีในท้องตลาดทุกยี่ห้อ เลี่ยงไวรัสในไข่ไก่ฟัก ดังนั้นผู้ที่แพ้ไข่ หรือผู้ที่มีประวัติแพ้วัคซีน
ใช้หวัดใหญ่อย่างรุนแรง ไม่ควรรับวัคซีน อาการแพ้อย่างรุนแรง ได้แก่ อาการหน้าซีด หัวใจเต้นเร็ว มีผื่นง หมดลมตีบทำ
ให้หายใจลำบากมีเสียงดังวิ๊ดๆ

๒. เด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี คนอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป คนท้อง ตลอดจนผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิด
ภาวะแทรกซ้อนเมื่อติดเชื้อ ห้ามรับวัคซีนเชื้อเป็น

๓. บุคลากรทางการแพทย์ที่ต้องดูแลคนที่มีภูมิคุ้มกันอ่อนแอมาก ๆ จนต้องอยู่ในเขตปลอดเชื้อ เช่นคนไข้ที่อยู่
ระหว่างการปลูกถ่ายไขกระดูก ห้ามรับวัคซีนเชื้อเป็น

๔. ผู้ที่แพ้อากาศและมีอาการแน่นจมูกหายใจไม่ออก แนะนำให้รับวัคซีนเชื้อตายแทน

๕. หากกำลังอยู่ในระหว่างเจ็บป่วย เช่น มีไข้สูง ควรเลื่อนการรับวัคซีน รอจนแข็งแรงก่อน แต่หากเจ็บป่วย
เล็กน้อย เช่น แพ้อากาศ ผื่นคัน เป็นหวัดหรือเจ็บคอมีไข้ต่ำๆ รับวัคซีนเชื้อตายได้